

Den tredje versionen av Okänd soldat

När nu en opera skapats på grundval av Väinö Linnas Okänd soldat, har jag för tredje gången kommit att regissera en text vilken jag alltså återvänt till under tolv års tid.

Till den 1955 framställda filmen, stod till vårt förfogande hela det dokumentförråd som samlats under kriget. Filmen strävar att återge det i romanen skildrade kriget så omfattande som möjligt. Man spelade in stridsscenerna i nästan samma trakter där kriget ursprungligen utkämpats; platsen för filmtagningarna motsvarade ungefär den ursprungliga stridsterrängen. En stor skara — hundratals personer — deltog i stridsscenerna. Krigets sanna natur kom till synes i scenerna där Hietanen förstörde stridsvagnen; i anfalllet mot ambulansen varvid Hietanen stupade; i Rokkas förintelsestrid samt i de omfångsrika massscener som endast är möjliga i en film.

På Pyynikkis Sommartheater framfördes scenversionen av Okänd soldat f.f.g. i juli 1961. Trots att friluftsteaterns föreställning koncentrerade sig på människan, fanns likväl i den omliggande terrängen så mycket plats och djup att även stridsscener kunde inkorporeras. Emellertid användes det realistiska stridsmaskineriet med urskillning. I Pyynikkiteaterns senare föreställningar har många scener förändrats, en del har kommit till, en del har avlägsnats. Framställningen har emellertid koncentrerat sig på människan, emedan stora stridsscener varit svåra att förverkliga.

I operaversionen av Okänd soldat har kriget av omständigheterna tvingats i bakgrunden. Denna gång har utgångspunkten för mitt regiarbete i ännu högre grad än tidigare varit människan. Den som går i strid, han provas och lider. Nu kämpas det för första gången inom fyra väggar. Återigen har materialet begränsats och koncentrerats. I operan får vi i huvudsak följa Koskelas pluton. Själva stridsscenerna är denna gång förlagda utanför scenen och åskådaren bevittnar endast krigets följder som på detta sätt kommer åskådaren närmare. (I personvalet har sångrösten varit avgörande och icke utseendet.) Beklagligtvis har många viktiga scener, bl.a. Hietanens och Lahtinens stjärnscen förkortats och några scener har vi tvingats att helt lämna bort.

Operan strävar framförallt att tolka Väinö Linnas budskap, andemeningen i författarens kraftfulla text. Min önskan är att dessa garvade kämpar, som kommit Finlands folk så nära, i Pykkänens opera slåss, stupar och förlorar så att åskådaren på detta sätt åtminstone får en glimt av mänsklighetens största gissel, kriget.